

Sygnatura akt III U 961/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 21-12-2015 r.

Sąd Okręgowy w Koninie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia – **SO Anna Walczak- Sarnowska**

Protokolant: Starszy sekretarz sądowy Lila Andrzejewska

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 10-12-2015r. w Koninie

sprawy **A. S.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania **A. S.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

z dnia 28-08-2015r. znak: (...)

decyzja nr (...)

I. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy w 50% do odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń przez A. S. z Funduszu Rentowego z odsetkami za okres od dnia 1 marca 2010r. do dnia 30 września 2010 r. oraz od dnia 1 kwietnia 2011r. do dnia 31 sierpnia 2011r.

II. W pozostałym zakresie odwołanie oddala

III. Wniosek o udzielenie układu ratalnego na spłatę pozostałego zadłużenia przesłać do organu rentowego celem rozpatrzenia .

IV. Odstępuje od obciążania odwołującego kosztami zastępstwa procesowego.

Sygnatura akt III U 961/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. decyzją nr (...)

z dnia 28.08.2015 r. odmówił A. S. odstąpienia od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń rentowych z funduszu rentowego finansowanych z budżetu państwa określonych decyzją z dnia 26.09.2012 r. znak : (...) w kwocie 7.039,91 zł w tym :

1) kwot nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 3.172,85 zł

2) odsetek w łącznej kwocie 3.855,46 zł

3) kosztów upomnienia w kwocie 11,60 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazując na art. 138 ust. 6 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podał, że w przypadku wnioskodawcy nie zachodzą szczególne okoliczności związane z sytuacją rodzinną, zdrowotną oraz stanem majątkowym uzasadniające odstępianie od żądania zwrotu w całości należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń, gdyż trudności płatnicze mają charakter okresowy. Wskazano, że wnioskodawca jest aktualnie studentem i mając na uwadze wiek, stan zdrowia oraz realną szansę, że po ukończeniu studiów podejmie zatrudnienie istnieje możliwość że osiągnie dochody pozwolą wywiązać się z zobowiązań wobec ZUS.

Odwołanie od decyzji złożył A. S. wskazując, że samodzielnie prowadzi gospodarstwo domowe i ma trudności z ponoszeniem bieżących opłat, których nie może w całości zaspokoić z pracy dorywczej i nie posiada również majątku, który mógłby spieniężyć. Wskazał również, że dochody podawane przez ZUS pochodzą z przyznanej renty rodzinnej, z której potrącano kwoty na poczet spłaty nienależnie pobranych świadczeń, a innych dochodów nie posiada. Jednocześnie zaznaczył, że podnoszenie argumentu o perspektywie znalezienia pracy po studiach jest hipotetyczne i opiera się niepewnych założeniach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa

1

sądowego według norm przepisanych, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Ostatecznie odwołujący wnosil o umorzenie chociaż części nienależnego świadczenia, a w pozostałym zakresie o rozłożenia świadczenia na raty.

Sąd ustalił i zważył, co następuje :

Odwołujący A. S. miał od (...) roku życia przyznane świadczenie rentowe po zmarłym ojcu, które miał otrzymywać do 25 roku życia. W okresie od

1.03.2010 r. do 30.09.2010 r. oraz od 1.04.2011 r. do 31.08.2011 r. odwołujący zaprzestał kontynuowania nauki i nie poinformował o tym fakcie organu rentowego, który pomimo tej okoliczności wypłacał mu świadczenie rentowe.

Prawomocną decyzją z dnia 26.09.2012 r. (znak : (...)) organ rentowy zobowiązał odwołującego do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za okres od 1.03.2010 r. do 30.09.2010 r. oraz od

1.04.2011 r. do 31.08.2011 r. z tytułu renty z powodu przerw w nauce na podstawie przedłożonych zaświadczeń szkolnych. O rozłożenie na raty kwoty zadłużenia odwołujący wnosil do organu rentowego, który decyzją z dnia 12.09.2014 r. umorzył w tej sprawie postępowanie, wskazując, że brak jest regulacji prawnych przewidujących taką możliwość.

Upomnieniem z dnia 25.06.2015 r. (nr (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych wezwał odwołującego do uregulowania należności w kwocie 7.032,26 zł informując, że jej nieuregulowanie spowoduje wszczęcie postępowania egzekucyjnego. W odpowiedzi na powyższy wniosek odwołujący wniósł o wstrzymanie czynności egzekucyjnych, a organ rentowy powyższy wniosek przekazał do Dyrektora Izby Skarbowej w P.. Postanowieniem z dnia 31.08.2015 r. Dyrektor Izby Skarbowej w P. odmówił wszczęcia postępowania w tym zakresie albowiem tytuł wykonawczy nie został jeszcze przez wierzyciela wydany ani doręczony przez organ egzekucyjny zobowiązanemu wobec czego postępowanie egzekucyjne jeszcze się nie toczy.

W dniu 6.07.2015 r. odwołujący wystąpił o odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń i zaskarżoną decyzją z powołaniem się na argumentację zaprezentowaną w uzasadnieniu organ rentowy odmówił odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń określonych decyzją z dnia 26.09.2012 r.

Odwołujący zobowiązany jest do spłaty należności w kwocie 7.039,91 zł w tym : kwot nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 3.172,85 zł, odsetek w łącznej kwocie 3.855,46 zł, kosztów upomnienia w kwocie 11,60 zł.

A. S. aktualnie jest studentem niestacjonarnych studiów pierwszego stopnia na kierunku (...) w K. z planowanym terminem ukończenia studiów (...) r. Studia są odpłatne i czesne wynosi 1700 zł za semestr. Odwołujący jednocześnie od (...) r. wynajmuje w K. pokój jednoosobowy za który płaci 470 zł miesięcznie. Na pokrycie w/w zobowiązań odwołujący podejmuje się wykonywania prac dorywczych i obecnie pracuje w sklepie elektronicznym za wynagrodzeniem 1.500 zł netto. Jest on w 1/6 właścicielem nieruchomości, które to prawo nabył na podstawie dziedziczenia po śmierci ojca. Aktualnie w tym domu przebywają dziadkowie odwołującego oraz matka, a odwołujący faktycznie mieszka w K.. Z majątku ruchomego posiada komputer o wartości 200 zł, oraz telefon komórkowy o wartości 800 złotych. W 2013 r. jego dochód wyniósł 6.674,64 zł, a w 2014 r. 3.970,05 zł. Odwołujący nie korzystał do tej pory ze świadczeń z opieki społecznej.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach ZUS a także zeznań odwołującego A. S..

Za wiarygodne Sąd uznał dokumenty znajdujące się w aktach ZUS, nie były one przy tym kwestionowane przez żadną ze stron. Sąd dał wiarę zeznaniom odwołującego, gdyż są szczere, jasne i przekonujące oraz znajdują potwierdzenie w pozostałym zebranym materiale dowodowym.

W przedmiotowej sprawie poza sporem pozostawało to, że pozostała do uregulowania kwota 7.039,91 złotych z tytułu renty przysługującej A. S. po zmarłym ojcu była świadczeniem nienależnie pobranym w rozumieniu art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U.2015.748). Kwestia ta została stwierdzona w prawomocnej decyzji organu rentowego z dnia 26.09.2012 r. a więc istniał po stronie odwołującego obowiązek zwrotu żądanej kwoty, czemu nie zaprzeczał.

Spornym w tej sprawie było czy w sytuacji odwołującego możliwym jest odstąpienie w całości lub w części od domagania się zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, a więc czy decyzja organu rentowego nie uwzględniająca wniosku odwołującego była prawidłowa.

Zgodnie z art. 138 ust. 6 ustawy emerytalnej organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

Ustawodawca uzależnia możliwość odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia w sytuacji, gdy "zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności". Regulacja ta ma charakter ochronny i jej celem jest w szczególności zabezpieczenie zobowiązanych do spłaty należności przypadających na rzecz organu rentowego przez pozbawienie ich wskutek powyższego możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Wśród okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 138 ust. 6 ustawy wymienić można przykładowo brak majątku, z którego możliwe byłoby dochodzenie od osoby zobowiązanej zwrotu świadczeń; ustalenie, że w przypadku zwrotu świadczeń osoba zobowiązana lub osoby pozostające na jej utrzymaniu zostałyby pozbawione niezbędnych środków utrzymania; ciężką chorobę powodującą niezdolność do pracy/niepełnosprawność osoby zobowiązanej, członka jej rodziny lub innej osoby pozostającej na jej utrzymaniu; wiek osoby zobowiązanej; zdarzenia losowe (kradzież, wypadek, pożar, powódź, inne klęski żywiołowe) powodujące szczególne trudności w sytuacji materialnej osoby zobowiązanej. Dokonując oceny ich występowania należy kierować się stanem majątkowym i rodzinnym dłużnika, jak też realną możliwością zwrotu,

w tym możliwością podjęcia pracy pozwalającej na zwrot świadczeń, (zob. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 22 października 2013 r., III AUa 400/13, Lex nr 1388835, wyrok

Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 3 października 2014 r., III AUa 2591/13, Lex nr 1537440).

W ocenie Sądu w rozpatrywanej sytuacji zachodzą właśnie tego rodzaju szczególne okoliczności, które sprawiają, że odwołujący nie będzie w stanie wywiązać się ze swych zobowiązań wobec ZUS-u w całości. Niesporna jest okoliczność, że odwołujący jest zdolny do wykonywania pracy i taką pracą rzeczywiście wykonuje uzyskując z tego tytułu dochód wynoszący 1.500 zł netto. Nie sposób jednak pominąć tego, że jest on osobą uczącą się w trybie studiów niestacjonarnych a co za tym idzie zobowiązany jest do opłacania czesnego kwotą 1.700 złotych za semestr. Ponosi on także koszty własnego utrzymania się tj. wynajęcia pokoju (470 zł miesięcznie) z uwagi na okoliczność, że studia odbywają się w miejscu dość znacznie oddalonym od jego miejsca zameldowania. Oczywistym jest, że musi on ponosić także koszty zakupu wyżywienia, ubioru, środków czystości itp. Doświadczenie życiowe wskazuje, iż trudno jest przyjąć, aby z uzyskiwanych przez siebie dochodów odwołujący mógłby w całości wywiązać się z obowiązku wobec ZUS, w szczególności, że nie posiada on innego istotnego majątku ruchomego, a właścicielem nieruchomości jest jedynie w 1/6 i stanowi ono miejsce zamieszkania jego dziadków oraz matki. Konieczność spłaty należnej kwoty w pełnej wysokości oznaczałaby, że przez okres kilku miesięcy cały dochód uzyskiwany przez odwołującego musiałby zostać przeznaczony w całości na uregulowania wobec ZUS co byłoby nie do pogodzenia z zasadami współżycia społecznego. Okoliczności, odnoszące się do sytuacji majątkowo - osobistej odwołującego są w ocenie Sądu wystarczające dla przyjęcia, że zaspokojenie roszczeń organu rentowego w całości w zasadzie pozbawiłoby go możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, pogorszyłoby i tak nienajlepszą sytuację materialną. Wobec powyższego Sąd uznał, że odwołujący może spłacić swoje zobowiązania wobec ZUS w 50 %. Odwołujący jest bowiem osobą zdrową, w stosunkowo młodym wieku, aktualnie mieszka w dużym mieście, w którym istnieją zazwyczaj większe perspektywy znalezienia pracy, a przede wszystkim osiąga teraz określone dochody, a więc uzasadnione jest przekonanie, że w powyższym zakresie może uregulować zobowiązanie wobec ZUS przy jednoczesnym zapewnieniu sobie środków koniecznych dla własnego utrzymania.

Biorąc pod uwagę, dokonane powyżej ustalenia Sąd na podstawie

art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób,

że zobowiązał organ rentowy w 50 % do odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń przez A. S. z funduszu rentowego z odsetkami za okres od 1.03.2010 r. do 30.09.2010 r. oraz od 1.04.2011 r. do 31.08.2011 r.

W pozostałym zakresie odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. podlegało oddaleniu.

Na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. zgłoszony przez odwołującego wniosek o udzielenie układu ratalnego na spłatę pozostałego zadłużenia przekazał do organu rentowego celem rozpoznania albowiem organ rentowy nie dokonywał jego rozpatrzenia w kontekście regulacji wynikającej z art. 84 ust. 8 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U.2015.121).

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążania odwołującego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego mając na uwadze jego sytuację materialną a także charakter niniejszej sprawy, która związana była z interpretacją szerokiego pojęcia „szczególnie uzasadnionych okoliczności” a ocena ich wystąpienia zależy od oceny sędziowskiej i konieczności uwzględnienia okoliczności konkretnej sprawy.